

Inczedy Tamás AZ AJTÓN TÚL

Az ajtón túl por, pókhálók és egy kis levélkupac várta Kovács Tivadar hadnagyot. Hideg volt, a falak alaposan áthűltek három év alatt. Körbenézett. Annyira hozzászokott már a fenekestül felfordult világ képéhez, hogy most meglepte: itt mindent a helyén talál.

Befűtött és ölébe vette a leveleket – három darab volt, mindegyiket ugyanaz a kéz írta, a Csészi Margité. A hadnagy egykori menyasszonya. Csakhogy Kovács Tivadar akkoriban még nem volt hadnagy, és a szó szoros értelmében, a valóságban soha nem is lett azzá. Ami pedig Csészi Margit menyasszonyságát illeti, az, ha lehet, ennél is kuszább történet – vagy éppolyan egyszerű.

Margit azt írta három évvel korábbi keltezésű levelében, hogy hiába a sok szép ígélet, mivel Tivadar nem ment érte, sőt egy sort sem írt neki, a kettőjük dolgának vége. És hogy másik ember is szemet vetett rá, egy badacsonyi pékmester.

A hadnagy pipára gyújtott, aztán a gyufával együtt a levelet is a kályhába hajította.

Kovács Tivadar magában igazat adott a nőnek. Voltaképpen korábban is hazajöhetett volna a frontról.

Sokkal korábban dezertálhatott volna. Mert Kovács Tivadar közlegény hadiszökevény lett, amikor idegei felmondták a szolgálatot, önhatalmúlag, egy szál gatyában kimászott a lövészárokból, és elindult az ellenséges géppuskafészek felé. Mindkét tábor feszülten figyelte a senki földjén lépdelő holdkóros alakot.

Így jött ki rajta az örület, súgtak össze a sajátjai, és nem lőttek utána, ahogyan szemből sem bántotta senki. Tivadar pedig csak gyalogolt tovább, amerre vitte csupasz lába. A felhők mögött megbújó napkorongot követve bolyongott, azt hitte, hazafelé tart, és számtalan kacskaringóval tarkítva ugyan, de a kiszámíthatatlan sorsnak, vagy az isteni gondviselésnek köszönhetően valóban így is volt.

Napokkal később az út mentén ült, amikor gépesített hadikonvojt látott közeledni. Fáradt, éhenkórász szeme még nem tudta kivenni, melyik hadsereghez tartozik – igaz, ezekben a percekben azt sem igen tudta, hogy ő maga melyikhez tartozik –, amikor találat érte a legközelebbi járművet. Lehetséges persze, hogy a többit is, de arra Kovács Tivadar később már nem emlékezhetett, mert a detonáció hulláma őt is elérte, és elvesztette eszméletét.

Különös hadikórházban tért magához. Fájt minden porcikája, de még inkább megrémítette, hogy úgy tűnt, csupa köz- és önvészélyes örült veszi körül. A zsúfolt kórház minden haldoklója és sebesültje, saját erejéhez és sérüléséhez mérten ugyan, de hevesen ujjongott.

Néhány pillanat múlva értette meg az általános örület okát, és nyomban azonosult a bódult tömeggel: a háborúnak vége!

A második levélben Margit leírta, milyen nagyon hiányzik neki Tivadar, és hogy az első levelével csak szerette volna kiugrasztani a nyulat a bokorból, mert azt remélte, megjön a férfi esze, és válaszra méltatja, de most már nem vár tovább, hamarosan férjhez megy, így kettejük közt mindennek vége-vége, örökre, és esküszik, többé nem is hall róla.

Tivadar a második levelet is a kályhába dobta, és felbontotta a harmadikat. Három a magyar igazság, gondolta.

A nő a levél elején dörgedelmes szavakkal tárja fel, micsoda sötét erők szövetkeztek kettejük kapcsolatának megrontására. Nem elég egy istencsapása, mármint a háború, de ennek tetejébe egy második is a vesztükre tört, mert kisült, hogy a postás lánya féltékenységből rendre megetette Tivadar leveleit egy kecskével. Ő tehát kiadta a másik vőlegénye útját, hiszen Tivadart szereti igazán.

A levél második felében kifejti, hogy miután az eljegyzési gyűrű még nála van, Tivadar valójában a vőlegénye, és talán az volna a legjobb, ha fogná a cókmókját, elutazna azonnal Tivadar falujába, hogy addig is rendben tartsa a házat és a kertet, míg Tivadar visszatér.

A lap alján, becéző szavak és hímzett szívecskék társaságában, Margit megbocsájtja a férfinak, hogy az nem írt neki, illetve bárhogy is történt, de nem érte utol levelével.

Kovács Tivadar nézte, milyen gyorsan faliák fel a lángok az utolsó levél apró mintáit, s eszébe jutott, hogy ő maga is ilyen gyorsan vált közlegényből hadnaggyá.

A kórházban egy iratköteget cipelő nővér a nevét kérdezte, ő megmondta. A nővér lapozgatott a paksamétában,

aztán bólintott, és hamarosan egy hadnagyi egyenruhát hajítottak Kovács Tivadar ágyára. A férfi később úgy vélte, talán a közelében meglőtt gépesített menetoszlop – csakis a sajátjainak egy százada lehetett – segítséget kapott, és őt, az út mentén egy szál gatyában fekvőt is a menetoszlophoz tartozónak vélték, így kórházba szállították. Ekképp úszta meg ismét a statáriumot, továbbá ezúttal az éhhalált is. Bizonyára a konvoj roncsai között egy Kovács Tivadar nevű hadnagy is hősi halált halt. Így lett Kovács Tivadar közlegényből egyszerre hadnagy, épp a béke legelső napján.

A testén viselt sérülésnyom látványos volt ugyan, de a normális életben nemigen zavarta.

Hazafelé a tömött frontvonaton a hadnagyi egyenruhának köszönhetően viszonylag kényelmesen utazott. Nézte az elhúzó táj fokozatosan szűnő idegenségét, és hosszú idő óta ekkor gondolt először Csészi Margitra.

A fővárosba érve ünneplő sokaság és katonazenekar várta. Minden az indulásra hasonlított, épp csak a zászló változott: már nem az fogadta őket, amelyikért harcba mentek. A rokkantak és súlyos betegek számára a vonat bal oldalán nyílt leszállási lehetőség, mert a szerelvény jobb oldalán a filmhíradó felvevőgépe várta a frontról hazatérő egészségesebb katonákat.

Tivadarnak át kellett szállnia egy másik vonatra, ami falujába vitte. Az ablak közelében ült, és megfigyelte, hogy a fővárostól távolodva egyre kisebb katonazenekarok fogadták, a csinnadratta is halkult, lassan el is maradt. A korábbi állomásokon az emberek csillogó szemmel néztek rá és bajtársaira, aztán egyre gondterheltebb, félszeg, szinte félős pillantásokkal találkozott.

Apró szúrásfélét érzett a szíve táján, mikor a vonat a faluja állomásán fékezett. A főutcán gyerekkorának illatait érezte. Szülőháza üresen állt. A szomszéd kertből egy nő kukucskált át. Kisgyereket tartott a karjában. Pár pillanatig nézték egymás megváltozott arcát, aztán a nő udvariasan és röviden üdvözölte Kovács Tivadart. Azt mondta, a leveleket olvasás után égesse el, mert minden máshogyan alakult, és ő nem akar semmiféle haragot vagy félreértést a férje és Tivadar között.

Kovács Tivadar beleegyezően bólintott, átvette a feléje nyújtott eljegyzési gyűrűt. A bejáratú ajtó felé indult, amin túl por, pókhálók és egy kis levélkupac várta. A leveleket elolvasta és elégette, ahogy Csészi Margit kérte. Aztán nagyon lassan és gondosan kitakarította a házát.

**kép | rarehistoricalphotos.com, europebetweeneastandwest.wordpress.com
film | filmhiradokonline.hu**